

Xuska Dhacdadii Birjeex:

Bahda Mareegaha Farshaxan

April , 2018

“Waxaan jecelahay in aan idinla waaago sawirrada aan hayo ee idinkuna intiinna aan wadaagno.dadkana la wadaagno innagu haddii aynu is-qori waynno cid kale ha ka sugina in ay qorto wixii dal iyo dadba soo maray.Sowtii Hadraawi inagula dardaarmey: Galladuna waxay saran tahay ,wax isu geyn-geyn.” Mujaahid Cabdiraxmaan Yuusuf Ducaale”boobe”..

Qoraalka kor ku xusan iyo sawirka kor ku muujisan waxaan ka soo qatey mareegta Dharaaraha ee uu hagaha ka yahay Mujaahid Cabdiraxmaan Yuusuf Ducaale”Boobe”. Waxaa aad ii damaqdey aragtida ka muuqata Sawirka, waxaa kaloo mudan in fal-ahaan lagu hirgaliyo fariinta uu Mujaahid Boobe ina farey ee kor ku xusan. Anigoo ka duulaya labadaa arimood ayaan u holadey inaan idinla wadaago qoraalkan aan qoray.

*Dooddigii Mandheeree
Laga qaxay dayaankiyo
Darban baan ku dhaartay*

*Dhabbad iyo Gal-dogob iyo
Digtii warayaal iyo
Duman baan ku dhaartay*

*Birjeex deedankeedii
Laga diday kulkeediyo
Degsan baan ku dhaartay
Daalaley(Hadraawi)*

Waxaa magaalada Gaashaamo iskugu yimid saraakiil ay ka mid ahaayeen Turki, Cabdilaahi Askar ,Maxamuud Maxamed Xayd, Maxamed Xaashi Lixle,iwm. Waxay go'aan ku gaadheen in gudaha dalka la galo qorshe balaadhan oo maamulkii xilligaa ee dhulka iminka wadanka Somaliland ah gacanta lagu dhigo,shaqana laga qabto xubnihii maamulka hayey markaa.

Markay marayaaan tuulada Samatar Axmed ayey la kulmen Cali Bashe oo gaadhigiisii Isuzu-ahaa ku qaadey ilaa Burco. Xayd iyo Lixle waxay ku hadheen Burco, Cabdilaahi Askarna waxaa soo qaadey Ina Maxamed Xariir.Turkina waxaa soo qaadey mujaahidka ku magac dheeraa Foosto ahaana taksiile,waxaana si lama filaan ah u soo raacey Cali Baaquuli. Markay Berbera soo galeen dhulkuna uu bandoo ahaa ayaa wadadii la xidhay si loogu baneeyo wafdi uu Ina Siyaad Barre (Afweyne) hogaaminayey oo Berbera ka soo degay una socday Hargeysa.

Hawlaha dagaal ee lagu jiray waxay keensadeen in magac cusub lala baxo oo magaalooyinka lagu dhex joogo.Magac dagaalka Lixle wuxuu ahaa Kheyre,halka uu Turki markaa ku hawlgalayey Cabdisalaan oo noqday magac dagaalkiisa.

Cali Baaquuli wuxuu kaga hadhay Berbera. Foosto iyo Cabdisalaan Turkina waxay u soo dhaafeen dhinaca Hargeysa iyagoo diyaar u ah in haddii askarta Kontoroolada fadhidaa ishortaagaan dagaal hor leh kala hortagaan.Waxay yimaadeen magaalada Hargeysa , lana kulmeen Ibraahim Koodadbuur oo siiyey warbixinta ah in ilaa 500 oo nin u diyaar yihiin fulinta hawshan iskuguna jira askar,saraakiil, ganacsato ,iwm. Waxaa kulamada ugu badan lagu qaban jiray gurigii mujaahid Ismaaciil Sh.Ibraahin.

Dhulka iminka ah wadanka Somaliland wuxuu ku jiray xaalad bandoo ah. Bishii April 8,1983 waxaa waxaa la wada joogay guriga Ismaaciil Sh.Ibraahin oo lagu soo bandhigay in sahan kii magaalada la dhameeyey,sidii loo fulin lahaa dilka madaxdii xilligaa joogayna la qorsheeyey.Ibraahin Koodadbuu wuxuu xidhnaa labiskii sarkaalnimo una diyaargarobey inuu geeyo Cabdisalaan Turki iyo Cabdilaahi Askar gurigii ay u hurdo tagi lahaayeen.Xilligan ganacsato iyo shaqaale dalwadeed ayaa kireeyey guryo dhawr ah si ciidamada SNM ee hawlo loo soo diro ay u galaan.Ragaas waxaa ka mid ahaa Axmed Subeyr, Cabdilaahi Cabdi Good,Axmed Yuusuf Iimaan,iwm (Illahay u naxariisto inta dhimatey).

Markaa Cabdilaahi Askar ayaa codsadey inuu iska sii yara joogayo. Ayaandaro Cabdilaahi Askar oo dibada u yara baxey ayaa dhalinyaro u shaqeynaysay xisbigu gacanta ku dhigeen mayse garaneyn ee baastoolada ay ka heleen awgeed ayey xarunta xisbiga ugu xidheen. “Waxaa markiiba soo ogaadey Khadar Cali Dankali oo qorshahayagan ogaa, dawlada hoosena u sahqeynayey, kana mid ahaa ragga xubnaha SNM ee dalka jooga taageerada qarsoon u fidin jiray” ayuu yidhi Mujaahid Cabdisalaan Turki. Warkii ayuu Khadar la wadaagey mujaahid Ismaaciil Sh. Ibraahin oo isna sii gaadhsiiyey Mujaahid Ibraahin Koodadbuur.

Aroornimadii ayuu Muhaahid Ibraahin Koodadbuur ku kalahay miiska saraakiisha oo Cabdilaahi Askar loo qaadey. Ibraahim koodadbuur wuxuu soo hubiyey halka uu ku jiro, sida loo ilaalinayo iyo siday suurtoagal ku tahay la soo bixistiisu. Warkii markuu u soo gudbiyey Cabdisalaan Turki oo isna u hawlgalay dajinta qorshihii la bixida Cabdilaahii Askar u suurogali laheyd .

Dhacdadani waxay jagaafaha u laabtey qorshihii la damacsanaa ee dalka gudihisaba loo soo galay, iskuna badalay sidii horta Cabdilaahi Askar loo badbaadin lahaa. Waxaa laga soo xushay tobaneeyo nin oo ka mid ahaa ilaa 500 oo nin ee diyaarka u ahaa qorshaha balaadhan. Waxaa layskugu yimid guriga Ismaaciil Sh. Ibraahim oo lagu daawadey laba cajaladood oo Fiidooy ah oo ka waramayey sida qorshayaasha noocan oo kale loo fuliyo, midi waxay aheyd dilkii Patrice Lamuumbe oo ahaa hogaamiyihii dalka Kongo ahaana ra’iisal wasaarihii ugu horeeyey ee dalkaa, halka ay ta kale ku saabsaneyd dagaalkii Labaad ee aduunka.

Mujaahidiintan iskugu timid guriga Ismaaciil Sh. Ibraahim waxaa ku jiray Biixi X. Xasan Cilmi oo markaa xidhnaa iyo Aadan Maal oo isna xidhnaa. Biixi intuu kaadi uu baxey ayuu deyrka ka boodey. Cabdisalaan markaa wuxuu diyaariyey khidadii lagu hawlgalayey. Waxaa la keenay labadii gaadhi ee hawlgalka lagu fulin lahaa. Ganacsatadii magaaladuna waxay soo ururiyeen kharashkii hawlgalka.”

Gaadhi ka mid ah labadii gaadhi oo hashkadeeyey darteed wadadii hore waa la badaley. Wadada hore waay aheyd in Sheekh Biliso la hor maro, halka loo badaley in guriga madaxtooyada iminka SOMlailand la hormaro. “Markii uu baabuurkii oo hashkadaynayaa noo kacay ayaannu isagii nidhi na hor soco si aanu u ogaanno in uu is-taagay iyo in kale. Markii aanu gaadhney geerashka Ina Abu-site ayaannu baabuurkii saddexdu saarnaayeen dhaafnay oo hor gallyay. Waxa aanu ku nidhi soo soco oo hawshaadii qabso. Waajibkoodu waxa uu ahaa inay albaabka shishe ee miiska ee galbeedk xiga ay istaagaan oo ay gaadhka halkaa jooga naga khaarajiyaan. Annaga oo siddeed ahayn-na waxay hawshayadu ahayd in aanu albaabka soke ee bariga soo xiga ka gallo oo

gaadhka gudaha ku jira kala calaf-qaadno” sidaa waxaa yidhi Ibraahim Maal oo uga sheekaynayey siduu hawlgalkaasi u dhacey Cabdiraxmaan Yuusuf Ducaale(Boobe). Hawlgalkani oo dhameystiranina qoraalka Boobe Yuusuf ayuu si faahfaahsan ugu xardhan yahay.

Markii gudaha la galay ayaa Cabdisalaan Turki iyo Ibraahim waxay ku qornaayeen jabinta qufulka qolka uu Cabdilaahi Askar ku jiro.Cabdisalaan Turki ayaa jabiyey qol kale oo uu ku xidhnaa sarkaal la odhan jiray Geedi oo qabiilka Hawiye ka soo jeeday. Hase yeeshee mar labaadkii ku guulaysteen Cabdisalaan iyo Ibraahim inay qolkiina jabiyaan ,Cabdilaahi Askarna fuushiiyaan gaadhiga. “Dhawaaqii Cabdillaahi Askar kadib, Cabdisalaan Turki ayaa albaabkii gacanta ula tegay, Ibraahim Koodbuurna qoriga dabbadiisa ayuu ku dhuftay, markaasuu mar labaadna ku celiyay oo ku dhuftay. Waxa jabay albaabkii” ayuu yidhi Aadan Maal. “Kaabada qolka ayuu Biixi fuushana oo xabad wajigayga martay ayaa kalida kaga dhacdey”.ayuu Yidhi Cabdisalaan Turki oo ka waramayey hawlgalkaasi.

“Bishu waa April,	Toban beriyo laba,
Bandhig Ciidamadu	Isu soo baxeen,
Waxay baawariyo	Baaruud hayeen,
Badka soo dhigeen,	Baa Askar lagala baxay
Waxa la yidhi Birjeex,	Waxa helay Badjeex.
Badhbadhaadhaydii,	Ba’ay baa xigtaa,

Boobow la yidhi.”

Abwaan Aadan Tarabi Jaamac

Hawlgalkaasi guul ayuu ku dhamaadey mucjiso ah in gaadhigu markuu Xarshin gaadhey wayaalaha la ogaadey ay ka mid ahaayeen.Bee-bee soo qabashadooda loo xilsaarey intuu xurfad ku dhacey ayaa ragii la socda mid ka mid ahi wuxuu dusha kaga tuuray geed oo uu ka laad-laadiyay, mid kalena dhulka ayuu ku dhacay oo luqunta ayuu wax ka noqday. Shidaalkii Hargeysa laga shubay ismuu dhimin oo markii la gaadhey Xarshin ee la eegay sidii buu u buuxay.Qasabada shidaalka ayaa dalool gaadhey ka dib markii xabadi ku dhacdey.”Boobe Yuusuf Ducaale ayaa ka mid ahaa dadkii aroornimadii geeyay gaadhigaa geerashka” ayuu intaa ku daray Cabdisalaan Turki.

La soco qaybaha danbe.....

Xusuusin:

Qoraalkani wuxuu inta badan ka mid yahay qoraal aanu ka diyaarinay sooyaalkii nololeed iyo halgameed ee Mujaahid Cabdisalaan Turki

Raadraac:

-Qolka kaydka Mareegta Farshaxan

-Mareegaha Dharaaho, Hadhwanaagnews,Oodweynenews, Gabileynews,TogaHerer,Haatuf.

-Wareysi Cabdiraxmaan Baqdaadi

(Bahda Mareegta Farshaxan)

-Wareysi Dr.Aadan Beergeel

(Bahda Mareegta Farshaxan)

-Wareysi Cabdiraxmaan Faarax Barwaaqo

(Bahda Mareegta Farshaxan)

-Wareysi Rashiid Sh.Cabdilaahi

(Bahda Mareegta Farshaxan)

-Wareysi Maxamed Beergeel

(Bahda Mareegta Farshaxan)

-Wareysi Maxamuud Maxamed Xayd

(Bahda Mareegta Farshaxan)

-Wareysi Maxamed Cilmi Galan

(Bahda Mareegta Farshaxan)

-Wareysi Khadar Aadan Koodadbuur

(Bahda Mareegta Farshaxan)

Qalinkii iyo Tifatirkii:

Fu,aad Sh.Abuubakar

Bahda Mareegaha Farshaxan